

Afrikai menekültek az Európai Unióban és Magyarországon

FARKAS Marcell¹

Az Európai Unió jelenkori migrációs trendjeiben meghatározó szerep jut a napjainkban is zajló menekültügyi krízisnek. A térséget az utóbbi két évben elérő több mint 2,4 millió menedékkérő legtöbbször valóban Ázsiából érkezett, azonban a korábban is jelentős, az afrikai országok felől érkező migrációs nyomás is nagymértékben növekedett, így ennek vizsgálatát sem szabad háttérbe szorítani. Ezzel összefüggésben a kutatás első részét közlő jelen tanulmányunk célja, hogy az afrikai kontinens migrációs trendjeinek rövid bemutatása után felvázolja és elemesse a korábbi évek európai uniós és hazai menekültügyi statisztikáit. Ezt követően pedig rövid áttekintést adjon a főbb afrikai küldő országok (Szomália, Nigéria és Eritrea) társadalmi-politikai viszonyairól, különös tekintettel a menekültek migrációjára.

Kulcsszavak: menekült, migráció, Afrika, Európai Unió, Magyarország

Bevezetés: az afrikai kontinens vándorlási trendjei napjainkban

Minden bizonnyal napjaink Európai Uniójának egyik legnagyobb társadalmi (és csak kevésbé gazdasági) kihívását jelenti a menekültválság és annak kezelése. Annak elenére, hogy a 2014-ben erősödő, majd 2015-re krízissé fokozódó menekültválság és migrációs nyomás az Európai Uniót elsősorban ázsiai országok (azon belül is Szíria, Afganisztán és Irak) felől érte, a korábban is jelentős afrikai területekről is jóval többen igyekeznek térségünkbe. A legfőbb menedékkérőket küldő afrikai országokból (Szomália, Eritrea, Nigéria) egyenként a korábbi 5–15 000 fő helyett immáron 20–35 000 menedékkérő igyekszik elérni az európai partokat évente. Ha sikerül is áthajózniuk lélekvesztőiken a Földközi-tengeren, csak kevesek reménykedhetnek menekültstátuszban. Az Európai Unióban élő legnépesebb afrikai menekültközösségek (szomáliaiak és eritreaiak) ugyanis alig több mint 70 000-en vannak, hazánkban pedig mindösszesen a 600 fős szomáliai menekült diaszpóra számottevő. A tanulmányban arra keresem a válaszokat, hogy milyen tendenciák figyelhetőek meg az afrikai migrációs folyamatokban (különös tekintettel a menekültek migrációjára), és mindez

1 FARKAS Marcell PhD-hallgató, PTE Természettudományi Kar, Földtudományok Doktori Iskola, Geopolitikai Doktori Program

Marcell FARKAS PhD student, University of Pécs Faculty of Sciences, Doctoral School of Earth Sciences, Geopolitical Doctorate Programme
orcid.org/0000-0001-6148-6495, farkas.marcell92@gmail.com

hogyan mutatkozik meg az uniós és hazai statisztikákban. A legfőbb kérdés azonban az, hogy milyen okok vezettek ahhoz, hogy ezekből az országokból ilyen válságos méreteket öltött az elvándorlás.

Ha ugyanis arra vagyunk kíváncsiak, hogy Afrikának milyen szerep jut a globális migrációs folyamatokban, akkor elsődlegesen a küldő és a tranzitárság szerepét kell kiemelni, hiszen amíg a földrészre csak 3 millióan telepedtek át más kontinensekről, addig mára már 16 millió afrikai él más-más földrészeken világszerte. Ezt a szerepet erősíti az a tény is, miszerint pozitív migrációs egyenleggel mindösszesen hat afrikai ország rendelkezik.²

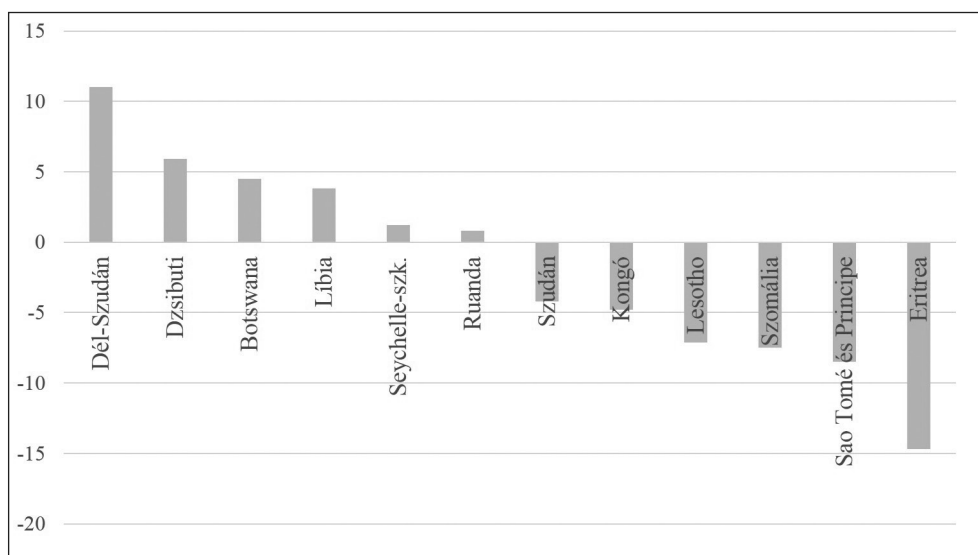
Az Európába vezető fő migrációs folyosó afrikai végpontjának tekinthető Líbián (+3,8 migráns / 1000 lakos évente) kívül idetartozik – a függetlenséget és a jelenleg (2016 végén) is zajló polgárháborút követő nagyarányú népességmozgásokkal jellemezhető – Dél-Szudán (11/1000 fő), ahogy Dzsibuti (5,9/1000 fő), Botswana (4,5/1000 fő), a Seychelle-szigetek (1,2/1000 fő) és Ruanda (0,8/1000 fő) is.³

Az Európai Unió szempontjából azonban lényegesebb és egyben aggasztóbb tendencia, hogy a legtöbb menedékkérőt küldő afrikai országok között több olyan találunk, amelyek a világ leginkább negatív vándorlási egyenlegeivel rendelkeznek, köszönhetően azok politikai berendezkedésének vagy az ott zajló fegyveres konfliktusoknak. Ez pedig az Európai Unióra nézve is súlyos következményekkel járhat, amelynek előjelei már manapság is látszanak. Ilyen ország Eritrea (–14,7 migráns / 1000 lakos évente), Szomália (–7,5/1000 fő) és Szudán (–4,2/1000 fő) is, de pl. Nigéria az előbbieknél jóval kedvezőbb értékei (–0,2/1000 fő) ellenére is jelentős számú nemzetközi migráns és menedékkérő kiindulási országa (1. ábra), többek között a nagy népességszámából adódóan.⁴ Azért, hogy a kiugróan negatív számok mögött rejlő alapösszefüggéseket megvilágítsam, ezen országok (Szudán kivételével), mint a 2008–2015 között a legtöbb menedékkérőt küldő afrikai államok kerülnek majd egy későbbi fejezetben a vizsgálatom fókuszába.

2 UN (2016)

3 CIA World Factbook (2016a)

4 Uo.

1. ábra: Egyes afrikai országok bevándorlási rátája 2016-ban – bevándoroltak száma, 1000 fő
(Forrás: CIA 2016a alapján saját szerkesztés)

A külföldi népesség megoszlása jobban árnyalja ezeket a tendenciákat. Amíg arányait tekintve a földrészen még mindig a legtöbb bevándorló által lakott Gabonban (23,6% a külföldiek aránya) és a szintén korábban célországnak tekintett Elefántcsontparton (12%) vagy a Dél-afrikai Köztársaságban (4–6%) mára az elvándorlók száma a magasabb, addig a fentebb említett, Afrikán belüli célországok némelyikében a kontinensen belüli magasabb arányuk további növekedése várható. Ilyen állam Dzsibuti (14,2%), a Seychelle-szigetek (13%) és Líbia (12,2%).⁵

A menekülteket⁶ vizsgálva elmondható, hogy a 2014-es állapothoz képest némely ország esetében jelentősen (Dél-Szudán, Burundi, Ruanda) vagy kisebb mértékben (Nigéria) növekvő tendenciát látunk, míg a többi államot (Szomália, Eritrea, Szudán, Kongói Demokratikus Köztársaság stb.) tekintve stagnálásról beszélhetünk, mindez pedig jól mutatja a korábbi évek fegyveres konfliktusainak elmélyülését vagy azok máig tartó hatásait. Egyedüli kivétel ezalól az afrikai kontinensen Eritrea, ahol a politikai diktatúra elnyomása, nem pedig az összecsapások elől menekül a lakosság egy része.⁷ Az egyes afrikai országok különböző intenzitású fegyveres konfliktusai és az azokban érintett menekültek számának összevetése alapján készített, a menekültügyi krízis kockázataira vonatkozó mélyebb elemzésre egy korábbi kutatásomban került sor.⁸ A terjedelmi

5 UN (2015), Tarrósy et al. (2012)

6 *Menekült*: az 1951-es genfi konvenció és az 1967-es menekültügyi jegyzőkönyv alapján az a személy, aki (1) állampolgárságától vagy lakhelyétől eltérő országba vándorolt, mert származási országában olyan (2) etnikai, vallási, faji, politikai stb. csoport tagja, amelyből következően jogosan tart üldöztetéstől és (3) ennél fogva nem kíván (a jogos fenyegetettség miatt) származási országa védelmében részesülni. A tanulmányban menekültként említett személyek az előbbieket alapján rendezett jogi státusszal rendelkeznek (UNTC [2016]).

7 UNHCR (2016)

8 Erről lásd bővebben: Farkas (2016).

keretekből fakadóan ebben a tanulmányban részletesebben csak a legfőbb küldő országokkal (Szomália, Eritrea, Nigéria) foglalkozom.

Az államhatárokon belül élő belső menekültek (*internally displaced person*; a továbbiakban: IDP) közel 30%-a él Afrikában. A legtöbben Szudánban (3,2 millió fő), Nigériában (2 millió), Dél-Szudánban (1,7 millió), a Kongói Demokratikus Köztársaságban (1,5 millió) és Szomáliában (1,2 millió) menekültek el az ország fegyveres konfliktus sújtotta régióinak békésebb térségeibe vagy a szomszédos régiókba, hiszen nagyrészt a közelben élő tágabb család, ismerősök és barátok fogadják be. Az adatokból egyértelműen kirajzolódik, hogy az IDP-k az adott fegyveres konfliktusoktól távolabb fekvő régiókba ritkán telepednek le. Az IDP-k száma jobban jelzi egy adott fegyveres konfliktus társadalmi és így menekültügyi hatását, hiszen néhány országtól (pl. Burundi, Ruanda, Kongó, Mali, Eritrea) eltekintve lényegesen több ember válik a saját országában (belső) menekültté, mint külföldön.⁹

Itt kell megemlítenünk néhány olyan migrációs jelenséget, amelyek általánosságban jellemzőek több afrikai országra is pl. a földrész sajátos fejlettségéből adódóan. Ilyen a nomád törzsek nemzetközi határokon átnyúló vándorlása, amely alapján véve az állattartással összefüggésben az egyes határtérségekben alkalmasszerűen mutatkozik, és a származási országokba való visszatérés a jellemző rá, tehát a nemzetközi migráció szempontjából nem tudatos határátlépésről van szó. A tradicionális törzsi társadalmak mai napig magas arányából következik az is, hogy a nagycsalád és a faluközösség szerepe kiemelt fontossággal bír, így az útra kelő migráns kötelességének érzi a hátramaradtokról való gondoskodást.¹⁰ Ebből adódik, hogy világviszonylatban is jelentős azon országok száma Afrikában, amelyek gazdasága nagymértékben ki van szolgáltatva a külföldön élő diaszpórák hazautalásainak.¹¹ Fokozottan igaz továbbá a kontinensre, hogy az agyelszívás (*brain drain*) következtében a diplomások harmada-fele vándorolt ki valamely OECD-országba a földrészen található államok mintegy ötödéből (pl. Ghánából, Burundiból, Ugandából vagy Tanzániából). A cirkuláris migráció általános jelensége pedig egyfajta kiútnak tekinthető, amely során a korábban külföldön munkát vállaló visszatér hazájába, ahol kamatoztatja az ott megszerzett tudását. Azonban nehezzé vagy kiszámíthatatlanná váló gazdasági vagy politikai helyzet esetén (éppen ebből a külföldi tapasztalatából fakadóan) ezek a személyek elsőként térhetnek vissza korábbi célországukba, így valósítva meg egy vándorlási körforgást (cirkulációt).¹²

Afrikai menekültek és menedékkérők az Európai Unióban

Az Európai Unióban menekültstátusszal rendelkező afrikaiak között messze a legtöbben a szomáliaiak és eritreaiak vannak (kb. 73-77 000), de több, jelenleg vagy a korábbi években is kiterjedt fegyveres konfliktus sújtotta országból (Kongói Demokratikus

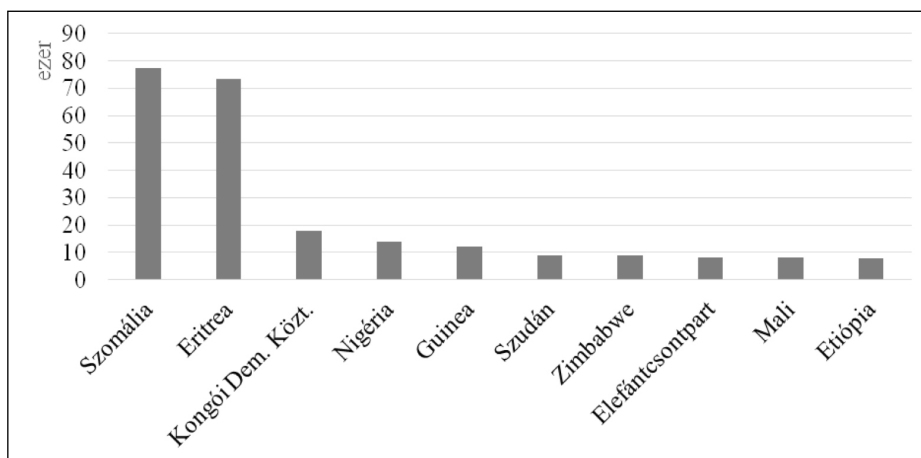
9 Internal Displacement Monitoring Center (2016)

10 Tarrósy et al. (2012)

11 Ilyen államok pl. Ghána, a Zöld-foki Köztársaság, Szenegál, Togo (10-13%-a a GDP-nek a hazautalásokból származik) vagy Libéria (30%-ot is meghaladhatja ez az arány), lásd World Bank 2015.

12 Tarrósy et al. (2012)

Köztársaság, Nigéria, Szudán stb.) is összesítve viszonylag sokakat (8-18 000 főt) fogadtak be a tagállamok (2. ábra).¹³

2. ábra: Az Európai Unió tagállamaiban élő menekültstátusszal rendelkezők száma a főbb afrikai küldő országok szerint 2015-ben (Forrás: UNHCR 2016b alapján saját szerkesztés)¹⁴

Ha azt szeretnénk megvizsgálni, hogy a menekültek melyik tagállamban élnek, akkor mindenekelőtt Olaszország súlya kiemelendő. A legfőbb Afrikából Európába irányuló közép-mediterrán migrációs útvonal ugyanis Líbia (korábban pedig Tunézia) felől Olaszországon (elsősorban pedig Lampedusa szigetén) vagy Máltán keresztül vezet Európába. Ennél fogva igen vegyes az itt befogadott afrikaiak összetétele, jelentősebb (8-13 000-es) közösséget alkotnak itt a szomáliai, eritreai, nigériai és mali menekültek egyaránt. Franciaországba (a nyelvi közelség miatt) a legtöbben (14 000) a Kongói Demokratikus Köztársaságból, míg az Egyesült Királyságba a 12 000-es eritreai közösség után Zimbabwéből (9 000) érkeztek. Svédországban az afrikai menekültek között szinte kizárólag szomáliaiakat és eritreaiakat (20-22 000-et) találunk. Ez leginkább azzal van összefüggésben, hogy ezen országok menekültjei a nyelvi akadályok miatt (nem beszélnek a korábbi gyarmattartók nyelvét) a leginkább befogadó tagállamra szorúlnak, itt kínálkozik számukra a legtöbb lehetőség a sikeresebb beilleszkedéshez. Hasonló a helyzet Hollandiában és Németországban is, a számuk azonban itt 20 000 alatt van egyelőre, sőt Németországban a szomáliai menekültek száma az 5 000-et sem éri el.¹⁵

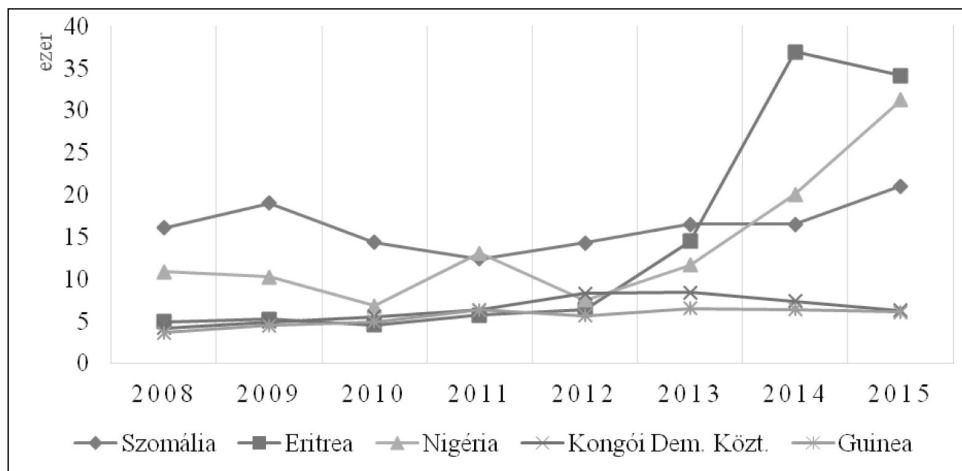
13 UNHCR (2016b)

14 Az összesített adatoknál csak tagállamonként az 500 főnél népesebb diaszpórával rendelkező küldő országok kerültek összeállításra, így a valós számuk ennél valamivel magasabb.

15 UNHCR (2016b)

A többi ország esetében 10 000 fő alatti a befogadottak száma. Dániában az eritreai, Belgiumban a guineai, Görögországban pedig a tanzániai menekültek vannak a legtöbben. Néhány tagállamban (Ausztria, Finnország, Magyarország, Írország) csak a somáliai menekültek száma éri el vagy haladja meg az 500 főt. Az Olaszországhoz hasonló földrajzi fekvéséből adódóan Máltán is igen vegyes képet mutat az afrikai menekültek összetétele, itt elsősorban a népességhez viszonyított magas számuk (kb. 4 000 fő) a kiemelendő, hiszen összehasonlításképpen Dániában is hasonló számú afrikai menekült él.¹⁶

Amennyiben az afrikai menedékkérőknek az utóbbi évekre (2008–2015) vonatkoztatható migrációs tendenciáit vizsgáljuk (3. ábra), láthatjuk, hogy a somáliaiak összességében inkább stagnáló számával ellentétben a nigériaiak és az eritreaiak egyre többen szeretnének az Európai Unióban menekültstátuszhoz jutni. Fontosabb azonban látni, hogy bár valóban jelentősen növekedett a számuk 2014-től, már az azt megelőző években is nagy számban érkeztek a legfőbb küldő országokból a térségünkbe menedékkérők. Ebből következik, hogy Afrika irányából is egy már meglévő erős migrációs nyomás fokozódott krízishelyzetté a legutóbbi (2014–2016-os) években.¹⁷

3. ábra: Az Európai Unió tagállamaiban benyújtott menedékkérelmek számának változása főbb afrikai küldő országoként (2008–2015)
(Forrás: Eurostat 2016 alapján saját szerkesztés)

A menekültek és a menedékkérők száma közötti jelentős különbségből adódik a problémafelvetés, hogy a menekültstátuszt el nem nyerő tízezrek „hová tűnnek” az európai statisztikákból. Erre a választ egy későbbi kutatásomban kívánom megadni, ahol néhány európai példán keresztül mutatom be a migráció árnyoldalát, az illegá-

16 Uo.

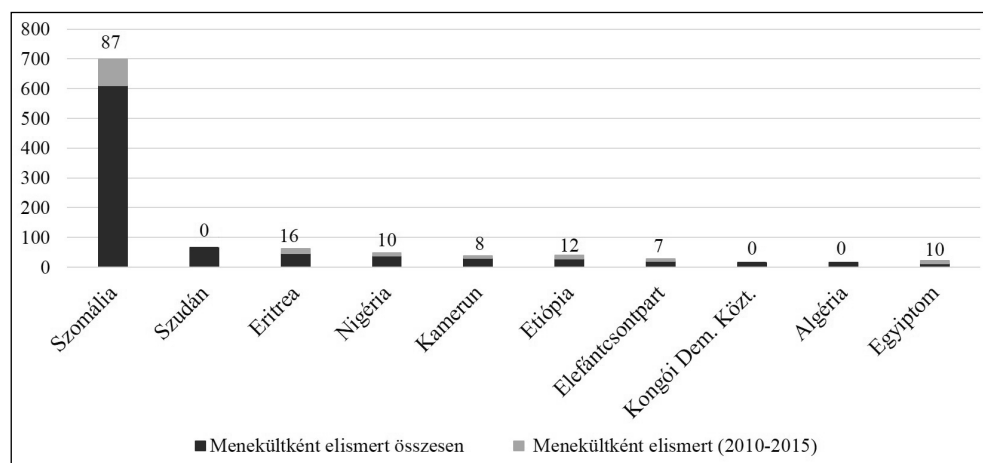
17 Eurostat (2016)

lis határátlépés és tartózkodás problémáját. Hiszen a visszatoloncolt menedékkérőkön kívül jóval többen maradnak a hatóságok számára láthatatlan módon az Európai Unió határain belül.¹⁸

A Magyarországon élő afrikai menekültek és menedékkérők migrációs tendenciái

Tekintettel arra, hogy hazánk a balkáni migrációs útvonalon fekszik, amely a 2015-ös menekültválságot megelőzően is elsősorban az ázsiai (döntően afgán, szíriai, iraki és iráni) menekültek főbb tranzitútvonalának számított, viszonylag kevés afrikai menedékkérő érte el Magyarországot. Ehhez az ún. nyugat-mediterrán útvonalhoz képest a fentebb már említettek szerint Afrikából nagyságrendekkel többen érkeznek az Európai Unióba a közép-mediterráneum irányából, tehát Líbián keresztül Olaszországba (Lampedusa szigete) és Máltára.¹⁹

Ennek ismeretében érthető, hogy a hazánkban élő menekültek első tíz küldő országa között csak két afrikai államot találunk: Szomáliát és Szudánt. Az előbbi országból Afganisztán után a legtöbb menekültet fogadta be hazánk (2015-ben 611 szomáliai élt hazánkban), de vélhetően a visszatoloncolások és az elbírálás alatt álló menedékkérelmek miatt a szíriai és iraki menekültek száma rövidtávon megközelítheti a szomáliaiakét. A többi afrikai országból mindösszesen néhány tucatnyi vagy kevesebb személy rendelkezik jelenleg menekültstátusszal (4. ábra).²⁰

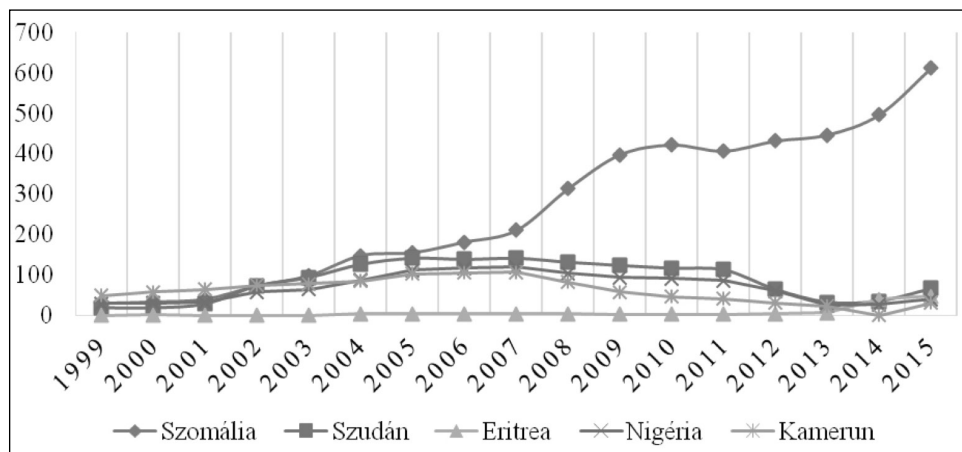
4. ábra: A menekültként elismert afrikaiak száma 2015-ben összesen, és ebből a 2010–2015 között elismertek Magyarországon
(Forrás: UNHCR 2016b és BÁH 2016 alapján saját szerkesztés)

18 Milborn (2008)

19 Ritecz-Sallai (2016)

20 UNHCR (2016b)

A fenti számokat nagyban árnyalja, ha főbb küldő országokként megvizsgáljuk, hogy egy adott évben hány afrikai származású személy volt menekült hazánkban. Eszerint látszik, hogy míg a szomáliai menekültek száma csak néhány évben stagnált, egyébként pedig egyre nagyobb közösségük jött létre, addig a többi küldő ország esetében a 2000-es évek közepe óta csökkenő tendenciák végül csak 2014-ben fordultak meg, sőt Eritreából addig csak esetlegesen egy-egy személy érkezett (5. ábra).²¹

5. ábra: Az egyes afrikai országokból származó elismert menekültek számának változása Magyarországon (1999–2015) (Forrás: UNHCR 2016b alapján saját szerkesztés)

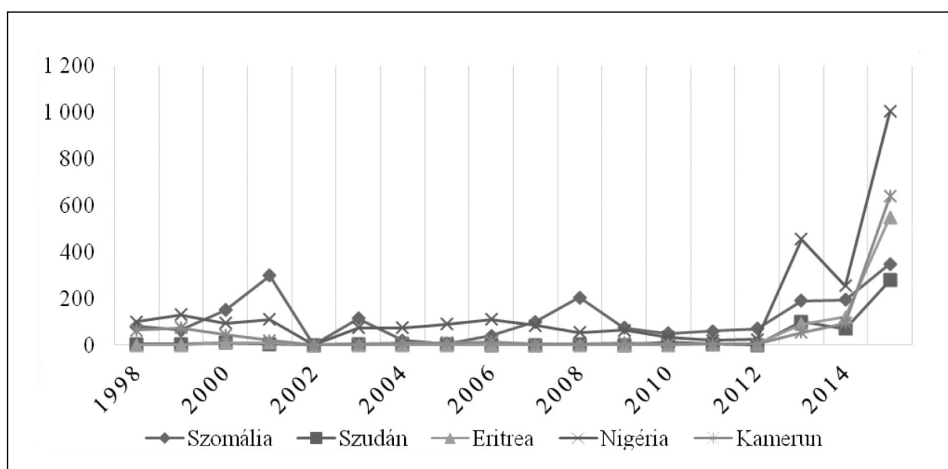
A szomáliaiak folyamatosan növekvő aránya alapvetően három dologgal magyarázható. Az egyik, hogy bár jogosan számíthatnak védelemre (ezáltal menekültstátuszra) a Szomáliában – Puntföld és Szomaliföld (északi területek) kivételével az ország egész területén – 1991 óta zajló véres polgárháború miatt, de csak kevesen felelnek meg a kedvezményes honosítási eljárás során támasztott kritériumoknak (pl. megfelelő munkahely, kereset és lakhatás). Ez abból adódhat, hogy a menekültstátuszuk alapjául szolgáló üldöztetés miatt alapvetően rendezetlenebb körülmények közül, szegényebben érkeznek hazánkba, így nehezebben tudnak integrálódni. Számuk tehát egyre csak gyarapodik, miközben csak kevesek szerzik meg a magyar állampolgárságot. A másik ok, hogy alternatív útvonalként jelenik meg számukra Magyarország, akár a már itt élő szomáliai közösség miatt is. Annak ellenére, hogy idővel továbbutaznának, itt ragadnak, hiszen az uniós szabályozás értelmében hazánkban, mint a migrációs útvonal által először érintett és (az 1951-es genfi menekültügyi konvencióra hivatkozva) menekültügyi szempontból biztonságosnak tekinthető tagállamban kell lefolytatni a menekültügyi eljárásukat. A harmadik ok lehet, hogy többüket visszatoloncolták, így kénytelenek voltak Magyarországon menekültté válni. Ez sok esetben azonban haj-

21 Eurostat (2016)

léktalansághoz vezetett, lévén, hogy magyar menekültügyi ellátórendszer a korábban a továbbutazás miatt eredménytelenül lezárt menedékkérelmekre hivatkozva nehezen fogadja vissza őket. A többi küldő ország esetében egy fordított trend látszik: a csökkenés mögött döntően a három év után kedvezményes honosítási eljárással megszerezhető magyar állampolgárság, kisebb részben a továbbvándorlás vagy hazaköltözés állhat. Ez utóbbira talán Dél-Szudán lehet jó példa, hiszen annak 2011-es függetlenné válása után 2012-re felére csökkent a szudáni menekültek száma.²²

A különbség mögött rejlő mélyebb okok feltárására, pontosítására és (a menekült-státusz megszűnésével kapcsolatos) statisztikai, valamint empirikus adatokkal való alátámasztására egy későbbi kutatásomban kerül sor. Jelen tanulmány kutatási fázisának végéig a statisztikai adatigénylés folyamata nem zárult le.

A menedékkérők számának évenkénti változásából azonban további következtetéseket tudunk levonni a menekültekre vonatkozóan is (6. ábra). A 2014-ben felgyorsuló, majd 2015-re krízissé fokozódó migrációs nyomás nem csupán az ázsiai, hanem az afrikai országok tekintetében is határozottan kimutatható. Az 1998 óta menedékkérelmet benyújtók fele-háromnegyede egyedül a 2015-ös évben lépte át a magyar határt Eritreából, Szudánból és Kamerunból, de Nigériából is több mint a harmaduk ezen egyetlen év leforgása alatt érkezett. Szomália esetén a növekedés nem ennyire számottevő, Nigériából már 2012 óta többen nyújtottak be menedékkérelmet. Ennek ellenére a fentebb bemutatottak szerint nem emelkedett a korábbi (2000-es évek közepi) csúcsra a számuk. Egyedül a szomáliaiak maradtak itt és váltak menekültté jelentősebb számban Magyarországon a 2015-ös menekülthullámot követően.²³

6. ábra: Az egyes afrikai országokból származó menedékkérők számának változása Magyarországon (1998–2015) (Forrás: Eurostat 2016 alapján saját szerkesztés)

22 Gyulai (2016), UNHCR (2010)

23 Eurostat (2016)

A legfőbb afrikai küldő országok társadalmi-politikai viszonyai napjainkban

A következőkben Szomália, Nigéria és Eritrea, az Európai Unióba 2008–2015 között a legtöbb menedékkérőt küldő országok társadalmi-politikai viszonyairól lesz szó. A történelmi áttekintést követően a bel- és külpolitikai helyzeten keresztül felvázolom azokat a konfliktusokat és törésvonalakat, amelyek mentén megérthetővé válnak azok az alapösszefüggések, amelyek következtében Afrika ezen államaiban milliók kényszerülnek lakóhelyük és sok esetben országuk elhagyására.

Szomália

Az ország az 1960-ban kikiáltott függetlensége során Olasz és Brit Szomáliföld egyesülésével jött létre. Az állam részét így nem képezték más szomáliak lakta régiók (Dzsibuti, Etiópia délkeleti és Kenya északi régiói), amelyekre viszont az államvezetés igényt tartott. Mindez a szembenállás hamar megalapozta a szomszédos országokhoz való meglehetősen rossz viszonyt. Szomáliát később egy puccsot követően 1969-től egészen 1991-ig Sziad Barre diktátor irányította. Az 1977–1978-as, Etiópiával az Oga-den régióért²⁴ indított vesztes offenzíva a hadsereg meggyengülése, a szaúdi embargó és a mintegy 700 000 embert érintő menekültáradat miatt nagyban hozzájárult a későbbi hatalomvesztéshez. Az ezután még inkább központosítottá vált hatalom ellen különböző klánokból lázadó csoportok szerveződtek, akik aztán 1991-re fokozatosan véget vetettek Sziad Barre uralmának. A klánalapon szerveződő milíciák közötti ellentétek következményeként kitört polgárháború miatt Szomáliát 1991 óta folyamatosan a bukott állam (*failed state*) fogalma írja le a legjobban. Az ország északi területein fekvő Szomáliföld 1991-ben, míg Puntföld 1998-ban deklarálta függetlenségét, illetve utóbbi az autonóm státuszát. Puntföld azóta nagyrészt önállóan és viszonylag konszolidált körülmények között igazgatott területet alkot, azonban továbbra is Szomália része kíván maradni.²⁵

Az iszlám fundamentalizmus már a diktátor bukása után gyökeret vert az Iszlám Bíróságok Szövetsége (*Islamic Courts Union*; a továbbiakban: ICU) révén. Ezek az ún. *saria* bíróságok aztán milíciákba szerveződtek, és az ország déli részéből indulva jelentős területeket hódítottak meg 2006-ig. Ez a közbiztonság javulása miatt a lakosság részéről érkező támogatásnak is nagyban köszönhető volt. Amikor már Szomália fővárosát, Mogadishut is elfoglalták, és etióp területek elleni offenzívát terveztek, válaszul az etióp csapatok harcba szálltak ellenük és sikeresen visszaszorították őket. Ez a szét-hullásukhoz és egy részüknek Eritreába való kényszerű meneküléséhez vezetett, amíg az ország feletti ellenőrzést átvette az Átmeneti Nemzeti Kormány (*Transitional National Government*; a továbbiakban: TNG). A kormányt 2009-ig az itt maradó etióp katonák mellett 2007-től az Afrikai Unió békefenntartó egységei is támogatták. Az ICU-ból

24 Ogaden egy szomáliak által lakott régió Etiópia délkeleti részén a szomáliai határ mentén.

25 Türke (2015), Marsai–Hettyey (2013)

alakult al-Shabaab 2009-ben nyilatkozta ki az al-Kaidával való szövetségét, és 2013-ra olyannyira megerősödött, hogy csak az USA segítségével sikerült őket visszaverni a délebbi területekig. Ennek ellenére a kormány továbbra sem képes hatékonyan ellenőrizni és irányítani az ország legnagyobb részét. Eközben a meggyengült ICU továbbra is létezik, befolyását pedig meg tudta őrizni. Biztató tény viszont, hogy 2012 óta ugyan nemzetközi segítséggel, de először egy, az eddigiekhez képest stabilabbnak tűnő és az ország valamennyi szomszédja és Uganda által támogatott TFG alkotja a központi vezetést. Ennek a hatalomnak a megszilárdítása tehát nem csupán a környező államoknak, de a menekültválság miatt az Európai Uniónak is érdeke.²⁶

Ez a konszolidációs folyamat sikerrel zajlott le Szomáliföldön. A brit gyarmatbirodalomtól való kiszakadás után közvetlenül, 1960-ban csatlakozott a vele kulturális (nyelvi és vallási) szempontból rokon Szomáliához. Azonban fokozatosan háttérbe szorultak a déliekkel szemben, majd Sziad Barre hatalomra jutása után már egyenesen az elnyomás ellen lázadtak fel. A megalakult Szomáli Nemzeti Mozgalom (*Somali National Movement*) a diktátor 1991-es bukása óta a központi kormányzattól különállóan és békés körülmények között igazgatja ezt a térséget, amely *de jure* továbbra is része Szomáliának. Egyedülálló módon hivatalosan egyetlen nemzetközileg elismert vagy szakadár (*de facto* létező) állam sem ismeri el függetlenként Szomáliföldet. Azonban a terület ennek ellenére saját pénzzemmel, zászlóval, címerrel, fővárossal (Hargeisa), valamint saját hadsereggel is rendelkezik. Azon kevés muszlim népességű államok közé tartozik, ahol a demokratikus berendezkedés mellett a szabadságjogokat is nagyrészt tiszteletben tartják.²⁷

Az elhúzódozó összecsapások elől már mintegy 420 000-en Kenyában, 250-250 000-en Etiópiában és (a mára már ugyancsak polgárháború sújtotta) Jemenben és legalább 75 000-en Európában váltak végül menekültté. Ők alkotják a világ legnagyobb menekülttáborának, az északkelet-kenyai Dadaabnak a lakosságát is, amely közel félmillióra duzzadt az évek során.²⁸ Az EU-ban a legtöbben Svédországban (21 000), Hollandiában (19 000), Olaszországban (12 000), valamint az Egyesült Királyságban (9 000) letek menedékre. Továbbá a korábbi lakóhelyüket 1,1 millióan kényszerültek elhagyni olyanok, akik Szomálián belül maradtak.²⁹A fegyveres harcok által leginkább sújtott Közép- és Dél-Szomáliában ebből 890 000-en élnek, amíg Puntföldön ehhez viszonyítva mindösszesen 130 000-en, illetve Szomáliföldön 84 000-en. Ez annál is inkább aggasztó, mivel így a két önállóan igazgatott régió kívül élő alig több mint 3 milliós népesség egyharmadának kellett elmenekülnie.³⁰

Szomália tehát a külföldi (Afrikai Unió, Európai Unió) segítségnek köszönhetően – mesterségesen ugyan, de – elkezdett a régi hagyományos klánuralmi hatalmi struktúrából a központi kormány által irányított nemzeti politikába való átmenet folyamatán haladni. Ez a korábbi tapasztalatokból kiindulva rendkívül sok kihívással fog járni, hiszen

26 Türke (2015), Bordás (2015)

27 Isaszegi (2015)

28 Tóth (2010)

29 CIA World Factbook (2016b)

30 International Organization for Migration (2014)

számos klán és milícia érdekét figyelembe véve kell a mindenkori kormánynak az országot irányítania, hogy legitimitást nyerhessen. Előbb azonban meg kell tudnia küzdeni az al-Shabaab jelentette fenyegetéssel, amely időről-időre fellángol, ismét tömeges migrációt idézve elő.

Nigéria

Az 1960-ban a brit gyarmatbirodalomból kivált Nigériában csak 1999 óta áll fenn egy igen sérülékeny parlamentáris demokrácia, ahol még napjainkban is meglehetősen központosított a hatalom. A lényegében a megválasztott elnök kezében lévő kormányzás során a hadseregnek túl nagy szerep jut, a törvényalkotás nem hatékony, a hatalmi ágak nincsenek szétválasztva, illetve az éppen nem kormányzó etnikumok rendre alulreprezentáltak és ezáltal lényegesen kevesebb szerephez jutnak.³¹

Az északi és déli területek relatív jól körülhatárolhatóak eltérő társadalmi-gazdasági hátterükből kifolyólag. A muzulmán vallású, zömében a hausza-fulani törzs tagjai által lakott földművelő, állattenyésztő, kisebb részben kereskedő északon a helyi vezetők kezében összpontosul a hatalom, méghozzá viszonylag jól szervezetten. A középső egyes lakosságú térségekben elsősorban törzsi (etnikai), kevésbé vallási eredetűek a folyamatos atrocitások. Azonban a Száhel-övezet délebbre tolódásával az ország középső térségeibe vándorló muzulmánok miatt már a vallási indíttatású összetűzések is egyre gyakoribbak. A délen élő igbo-joruba törzsbe tartozó keresztények között a kikötők jelenléte miatt több a városlakó és a kereskedő. Itt találhatóak az ország olajlelőhelyei is, és az ezekből származó profit egy nagyon szűk hatalmi elithez kerül, miközben a lakosság 90%-a a szegénységi küszöb alatt él.³²

A Niger-delta lázadó csoportjai éppen ez ellen a társadalmi igazságtalanság és az európai léptékkal elképzelhetetlen korrupció ellen lépnek fel. A korábbi fegyveres akciók mára az olajvezetékek megrongálása mellett az itt dolgozó külföldi szakemberek túszul ejtésévé „szelídültek”. Ez annak köszönhető, hogy az akkori elnök által 2009-ben meghirdetett amnesztia sikeresnek bizonyult, és azóta mintegy 30 000 lázadó tette le a fegyvert. A helyzet azonban továbbra is feszült, ami nagyban kihathat a jövőben is a kőolaj-kitermelésen keresztül Nigéria gazdasági teljesítőképeségére.³³ Ennek ellenére a jövőre nézve biztató jel, hogy 1993 óta nem volt nagyobb menekültáradatot elindító összecsapás a deltavidéken, amikor is 80-100 000 ember kényszerült áttelepülni az ország más régióiba.³⁴

Az ország északkeleti határtérségében fekvő, háromnegyed részben a kanuri népcsoport által lakott Borno államban³⁵ az Iszlám Állammal szövetséges Boko Haram terroristaszervezet jelenti a valódi fenyegetést a lakosságra nézve. Nigériában nem a hatalmi úrt, hanem a még afrikai viszonylatban is nagyon korrupst vezetővel való elégedetlen-

31 Neszmélyi Gy. (2012)

32 Uo.

33 Uo.

34 Terminski (2011)

35 Caliber Associates (2016)

séget próbálják kihasználni a szélsőségesek. A 2002-ben alapított Boko Haramot 2009-től tartják terrorszervezetként nyilván. Ekkor ugyanis a szervezet lelőtt vezetőjéért bosszút esküdve egy egyre véresebb felkelést robbantottak ki az északkeleti ország-részben.³⁶ Ezen a területen egyébként 1999 óta a szövetségi államok mindegyikében részben vagy egészben bevezetett *saria* iszlám jogrend miatt egyre inkább teret hódít a szaúdi dominanciájú vahabita irányzat, amely így megalapozza az olyan szélsőséges csoportok térnyerését, amilyen a Boko Haram is. Ez pedig nyilvánvaló ellenérzést vált ki a keresztény lakosságból, ami az ellenálláson keresztül végül a tovább gyengülő társadalmi kohézióban nyilvánul meg.³⁷

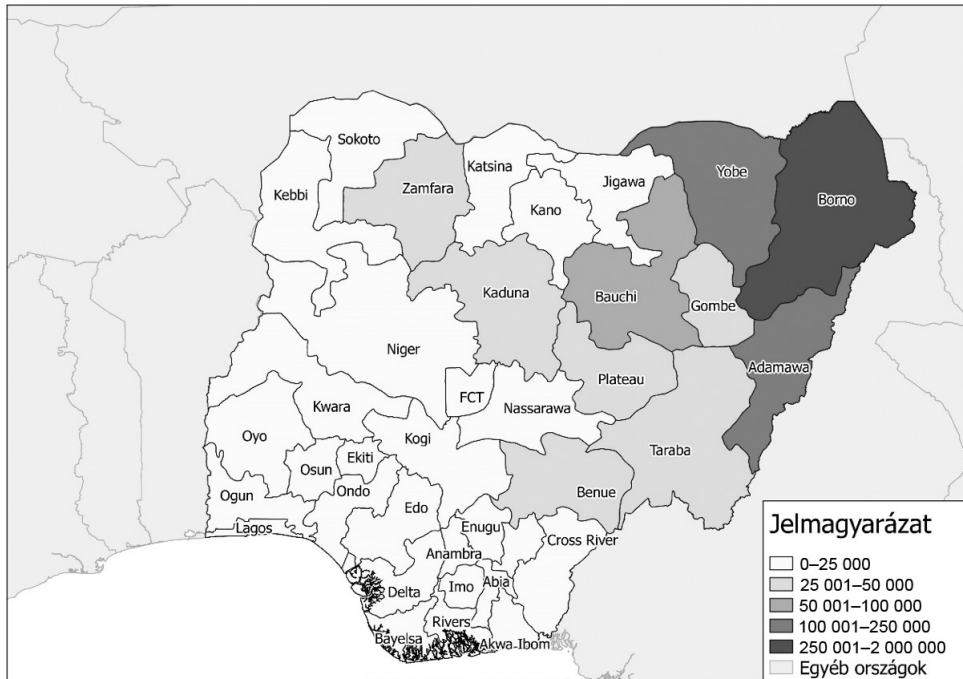
Az összetűzések következtében kb. 2,1 millió lakos volt kénytelen elmenekülni az ország más térségeibe (ebből 1,4 millió Borno államból), illetve a szomszédos Nigerbe (98 000), Kamerunba (65 000) vagy Csádba (7 000). Ezen országok Nigériával szomszédos határtérségei szintén a Boko Haram támadásainak leggyakrabban kitett területek közé tartoztak, amelyekkel egyébként a közös ellenség miatt is jó kapcsolatokat ápol. Az arányokból látható, hogy Nigériában elsősorban a belső migráció a jellemző, a szomszédos országokba arányait tekintve lényegesen kevesebben menekülnek át, Európába pedig csak töredékük igyekszik. Az ország így is kitűnik az európai statisztikákból a menedékkérőket tekintve, de ezzel együtt is egyedül Olaszország fogadott be jelentősebb számban nigériaiakat (6 ezret).³⁸

A már említett fegyveres konfliktusokkal sújtott nigériai államokban élő IDP-kről nyújt tájékoztatást az 7. ábra, ahol az északkeleti régió súlyos helyzetével szemben látszik, hogy a középső területeken a népességszámhoz viszonyítva elhanyagolható számú IDP él.

36 Bordás (2015)

37 Mayer (2013)

38 CIA World Factbook (2016b)

7. ábra: A nigériai szövetségi államokban élő IDP-k száma 2015-ben (Forrás: International Organization for Migration 2016 alapján saját szerkesztés)

A 2015-ös választások a jelöltek közötti egyezségnek köszönhetően relatív békés kimenetelűek voltak, aminek következtében a stabilizálódó állam képes volt eredményesen felvenni a küzdelmet a Boko Haram harcosaival.³⁹ Ebből következhet, hogy a kameruni határszélre visszaűzött harcosok miatt lényegesen kevesebb lesz azok száma, akiket valamely uniós tagállam befogad. Ahhoz, hogy ez hosszabb távon is fennmaradjon, csökkenteni kell a társadalmi feszültséget, amelyet elsősorban az olajbevételek szövetségi állami szintű igazságosabb elosztásával lehetne elérni. Ehhez azonban alapjaiban kéne megváltoznia a politikai gondolkodásnak, ami nélkül viszont a fogékony és kilátástalan fiatal tömegek bármikor újra a szélsőséges fegyveres csoportokban fogják megtalálni a problémáik megoldásának kulcsát. Ezt a folyamatot az erősödő vahabita iszlám is táplálja. Ugyan Nigériára különösképpen igaz, hogy a legtöbb menekült az ország határain belül marad, mégis a nagy és rohamosan gyarapodó népességszám miatt az elvándorlás már napjainkban is érzékelhetően nagy terhet ró a környező országokra és az Európai Unióra.

39 Foundation For Peace (2015)

Eritrea

Dél-Szudán után Afrika második legfiatalabb országaként, a mára már az ENSZ és az Afrikai Unió tagjaként elismert Eritrea az Eritreai Népi Felszabadító Front (*Eritrean People's Liberation Front*) vezetésével harmincévnyi függetlenségi háború után, végül 1993-ban már viszonylag békésen szakadt el Etiópiától. Ennek oka, hogy ez utóbbi országban az eritreai harcosokkal együttműködő etióp lázadók kerültek hatalomra. Ez az időszak azonban nem tartott sokáig, ugyanis 1998-ban határvíta robbant ki a két ország között, amely végül 2000-ben Eritrea vereségével és tűzszünettel végződött, azonban a két ország közötti kielezett helyzet a mai napig fennáll. Az algíri békekötés során ugyanis Etiópia szempontjából hátrányosan jelölték ki a két államot elválasztó demarkációs vonalat. Ez a szembenállás többek között a két ország közti határ lezárásában és a Szomáliában, valamint Etiópiában zajló proxyháborúkban nyilvánul meg azóta is. Etiópiában ugyanis többek között az Oromo Felszabadító Front (*Oromo Liberation Front*; OLF) lázadóit támogatta Eritrea.⁴⁰

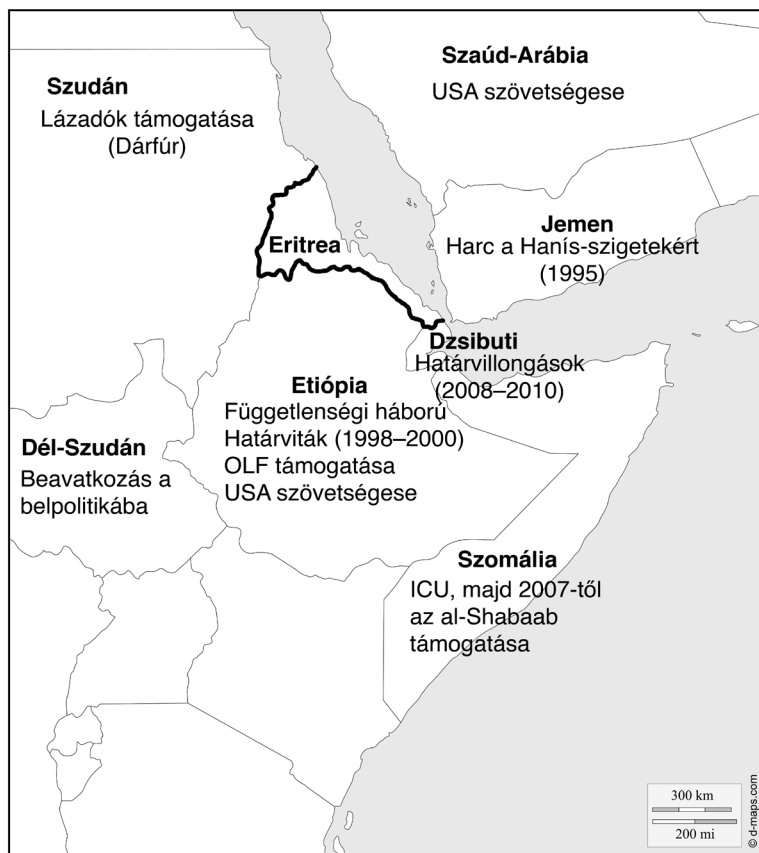
Eritrea valamennyi szomszédjával határkonfliktusba keveredett az évek során. Ez 1994-ben kezdődött, amikor is a vezetés Szudánt vádolta meg azzal, hogy felkelőket támogat az eritreai kormányzattal szemben. A fagyos viszony csak 2005 után kezdett rendeződni a két ország között, bár a dárfüri lázadók eritreai támogatása miatt továbbra sem kimondottan jó.⁴¹ Ezután 1995-ben Jemennel a Hanís-szigetek birtoklásáért vívott harcokat Eritrea, és végül annak győzelme ellenére is, a hágai nemzetközi megállapodás értelmében 1998-ban a szigetek nagyobbik részét Jemennek ítélték meg.⁴² A már fentebb említett etióp konfliktusok mellett 2008–2010 között szintén saját kezdeményezésre összetűzésbe keveredett Dzsibutival is, ismételten a határt illetően, amely azóta is beárnyalja a két állam kapcsolatát (8. ábra).⁴³ Ezekkel a lépésekkel Eritrea nagyrészt elszigetelte magát a szomszédjaitól mind politikai, mind pedig gazdasági téren.

40 Marsai–Hettyey (2013)

41 Amtaika–Ahmed (2013)

42 Dzurek (1996)

43 American Association for the Advancement of Science (2015)

8. ábra: Eritrea külpolitikai viszonyai napjainkban (Forrás: saját szerkesztés)

A függetlenségi harcot sikerre vivő és 1993 óta hatalmon lévő Isaias Afewerki a szomszédokkal kialakított fagyos viszony miatt egy rendkívül kemény és többnyire elszigetelt politikai diktatúrát hozott létre, aminek következtében szoros gazdasági partnerek hiányában kénytelen a modernkori rabszolgaságot és akár évtizedes kényszermunkát jelentő erőszakos sorozásokra támaszkodni. Érthető módon az elnyomás elől már kb. 5 000-en menekülnek el havonta az országból.⁴⁴ Ők elsősorban Etiópiába (155 000), Szudánba (109 000), Izraelbe (33 000) és Európába (legkevesebb 80 000) vándoroltak. Az Európai Unióban a legtöbben Svédországban (14 000), Olaszországban (13 000), az Egyesült Királyságban (11 000) és Hollandiában (6 000) élnek menekültként eritreaiak. Az EGT-országokban is viszonylag magas a számuk, ugyanis Svájcban 16 000-en, Norvégiában pedig 11 000-en nyerték el a menekültstátuszt.⁴⁵

Amíg Afewerki kifelé a környező országok konfliktusaiba beleszólva a lázadók támogatásával, befelé pedig az állandó (elsősorban etióp) fenyegetettség fenntartásával

44 Laub (2015)

45 CIA World Factbook (2016b)

próbálja a politikai pozícióit erősíteni, addig a szomszédos államok és a nemzetközi döntéshozók bizalmát sem fogja élvezni az ország.⁴⁶

Eritrea fiatal népessége és magas termékenységi mutatói demográfiai oldalról, míg a szomszédos államokkal folytatott igen változékony viszonya politikai szempontból jelent garanciát az Európai Unióra nehezedő jelenlegi migrációs nyomás növekedésére Eritrea felől. Afewerki pedig valószínűsíthetően mindaddig megőrzi hatalmát (ahogy katonai puccsoktól mentesen eddig is tette), míg a térségben olyan megoldatlan válság-gócok maradnak, mint Szomália, Dárfúr (Szudán) vagy Dél-Szudán.

Összefoglalás

A fentiek konklúziójaként elmondható, hogy bár Afrika korlátozott szerephez jut a globális migrációs folyamatokban, küldő térségként egyre jelentősebb kihívások elé állítja az Európai Uniót. Ez már manapság is kirajzolódik a statisztikákból, bár nem olyan kiugró mértékben, mint azt az ázsiai menedékkérők esetében tapasztalhattuk. A migrációs veszteségeket leginkább elszenvedő afrikai országok között találjuk a legtöbb menedékkérőt küldő országokat (Szomália, Eritrea), miközben alig találunk pozitív vándorlási egyenleggel rendelkező államokat a kontinensen. A legtöbb fegyveres konfliktus sújtotta földrészként arányait tekintve innen menekültek el a legtöbben (a világszerte élő menekültek 25%-a afrikai), illetve kényszerültek áttelepülni saját országuk más térségeibe (az IDP-k 30%-a).

A legfőbb küldő országokból érkezettek meglehetősen egyenetlenül oszlanak el a tagállamok között. Olaszország és Málta, mivel az Európai Unió legfőbb migrációs kapujának számítanak, a népességszámukhoz és gazdasági súlyukhoz viszonyítva lényegesen nagyobb számú afrikai menekültet fogadtak be. A leginkább befogadó társadalmak (Németország, Svédország, Hollandia) mellett néhány nagyobb tagállam (Franciaország, Egyesült Királyság, Spanyolország) a lehetőségeihez képest lényegesen kevesebb menekültől gondoskodik. Hazánkban a szomáliai menekültek folyamatosan emelkedő száma mellett más afrikai közösség csak nagyon kis létszámban él.

A legfőbb küldő országok, annak ellenére, hogy némelyikük (Szomália, Nigéria) a konszolidálódás jeleit mutatja, rendkívül töredezettnek, sérülékenynek mutatkoznak. A fegyveres konfliktusok mérséklése, a keletkezett sebek begyógyítása és a sokszor évtizedes törésvonalak felszámolása külső segítség nélkül nem lehetséges. Ennélfogva az Európai Unióra különösen nagy felelősség hárul a tekintetben, hogy képes lesz-e megfelelő támogatást biztosítani ezen államok újjászervezéséhez vagy megreformálásához, valamint a központi kormányzat megszilárdításához. Eritrea sajátos, meglehetősen elszigetelt helyzeténél fogva eddig nem került a megoldásra váró nemzetközi problémák közé, azonban az egyre súlyosbodó menekültügyi válság ezt remélhetőleg felülírja.

Későbbi kutatásaim során a már Európában és hazánkban élő menekültek helyzetét fogom vizsgálni többek között a különböző integrációs modellek és tényezők (pl. munkaerőpiaci és lakhatási helyzet, nyelvtudás stb.) figyelembevételével.

⁴⁶ Hettyey (2012)

IRODALOMJEGYZÉK

- American Association for the Advancement of Science (2015): *Monitoring border conflicts with satellite imagery: Djibouti and Eritrea – 2008*. Forrás: www.aaas.org/sites/default/files/reports/Djibouti%20and%20Eritrea.pdf (2016. 04. 10.)
- Amtaika, A. – Ahmed, A. (2013) Is the Eritrean Government a victim or a sponsor of Islamic extremism and terrorism. In: *International Journal of Peace and Development Studies*, Vol. 4. No. 4. 53–66.
- Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (2016): *Statisztikák – Összes*. Forrás: www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=177&Itemid=1232&lang=hu (2016. 11. 18.)
- Bordás M. (2015) *Iszlám kalifátus a 21. században (?)*: Az állami hatékonyság kérdései a Közel-Keleten és Afrikában. Budapest–Pécs, Dialóg Campus Kiadó.
- Caliber Associates (2016): *Borno State: Ethnic Groups & Languages*. Forrás: www.thecaliberassociates.com/orno/page-2/people-culture/ethnic-groups-languages/ (2016. 10. 19.)
- CIA World Factbook (2016a): *Country comparison: net migration rate*. Forrás: www.cia.gov/library/PUBLICATIONS/the-world-factbook/rankorder/2112rank.html (2016. 09. 28.)
- CIA World Factbook (2016b): *Refugees and internally displaced persons*. Forrás: www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2194.html#xx (2016. 11. 03.)
- Dzurek, Daniel J. (1996): Eritrea-Yemen dispute over Hanish Islands. In: *IBRU Boundary and Security Bulletin*, Vo. 4. No. 1. 70–77.
- Ekéné Zamárdi I. – Dövényi Z. (2010): A menekültek vándorlása. In Tóth József (szerk.): *Világföldrajz*. Budapest, Akadémiai Kiadó.
- Eurostat (2016): *Asylum and managed migration – Database*. Forrás: www.ec.europa.eu/eurostat/web/asylum-and-managed-migration/data/database (2016. 11. 17.)
- Farkas Máté (2016): Afrikai válságövezetek migrációs tendenciái az Európai Unió menekültválság tükrében. In: *X. Magyar Politikai Földrajzi Konferencia*. (Megjelenés alatt)
- Foundation For Peace (2015): *Fragile States Index 2015*. Forrás: www.library.fundforpeace.org/library/fragilestatesindex-2015.pdf (2016. 09. 09.)
- Gyulai Gábor (2016): *The Black Box of Nationality – The naturalisation of refugees and stateless persons in Hungary*. Hungarian Helsinki Committee, Budapest.
- Hettyey András (2012): Clever or paranoid? – The drivers of Eritrean foreign policy towards Somalia. In *Szakmai Szemle 2012/1. Special Issue*, 116–124.
- Internal Displacement Monitoring Center (2016): *IDP Database*. Forrás: www.internal-displacement.org/database/ (2016. 10. 20.)
- International Organization for Migration (2014): *Dimensions of crisis on migration in Somalia*. Forrás: www.iom.int/files/live/sites/iom/files/Country/docs/Dimensions-of-Crisis-on-Migration-in-Somalia.pdf (2016. 09. 22.)
- International Organization for Migration (2016): *Nigeria Situation Report – 2016 April*. Forrás: www.nigeria.iom.int/sites/default/files/dtm/Nigeria%20Situation%20Report%20-%20April%202016.pdf (2016. 05. 20.)
- Isaszegi János (2015): *A 21. század élettérháború a földért, a vízért, az élelemért... a létezésért! Válságövezetek konfliktusai és háborúi*. Budapest, Gondolat Kiadó.
- Laub, Zachary (2015): *Authoritarianism in Eritrea and the migrant crisis*. Forrás: www.cfr.org/eritrea/authoritarianism-eritrea-migrant-crisis/p37239 (2016. 03. 02.)
- Marsai Viktor (2016): A migrációs diskurzus margójára I. – Afrika mint kibocsátó régió. In: *Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések 2016/3*.
- Marsai Viktor – Hettyey András (2013): *Szomália: állami összeomlás és konszolidációs kísérletek Afrika szarván*. Pécs, Publikon Kiadó.
- Mayer Ádám (2013): A keresztény-muszlim konfliktus Nigériában. In: *Seregszemle*, 11. évf. 1. sz. 135–144.
- Milborn, C. (2008): *Európa: az ostromlott erőd: A bevándorlás fekete könyve*. Pécs, Alexandra.
- Neszmélyi György (2012): Nigéria perspektívái: kibontakozás vagy káosz és terrorizmus? In: *Nemzet és Biztonság*, 5. évf. 2. sz.

- Ritecz György – Sallai János (2016): *A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetősége*. Budapest, Hanns Seidel Alapítvány.
- Tarrósy István et al. (szerk.) (2012): *Új népvándorlás: Migráció a 21. században Európa és Afrika között*. Pécs, Publikon Kiadó.
- Terminski, Bogumil (2011): *Oil-induced displacement and resettlement: Social problem and human rights issue*. Forrás: http://www.conflictrecovery.org/bin/Bogumil_Terminski-Oil-Induced_Displacement_and_Resettlement_Social_Problem_and_Human_Rights_Issue.pdf (2016. 04. 03.)
- Tóth Miklós (2010): *Afrikai menekültproblémák nemzetközi kezelése: Az UNHCR tevékenységének korlátai a kenyai szomáli menekültprobléma tükrében*. Szakdolgozat, Grotius E-könyvtár.
- Türke A. I. (2015): *Az Európai Unió első afrikai misszióinak és hadműveleteinek geopolitikája*. Pécs, Publikon Kiadó.
- UN (2015): *Migrant stock by origin and destination*. Forrás: www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/empirical2/index.shtml (2016. 10. 7.)
- UN (2016): *International Migration Report 2015: Highlights*. Forrás: www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2015_Highlights.pdf (2016. 10. 10.)
- UNHCR (2010): *Refugee Homelessness in Hungary*. Budapest, UNHCR Central Europe.
- UNHCR (2016a): *Global Trends 2015*. Forrás: <http://www.unhcr.org/global-trends-2015.html> (2016. 10. 13.)
- UNHCR (2016b): *UNHCR Population Statistics – Data – Persons of Concern*. Forrás: www.popstats.unhcr.org/en/persons_of_concern (2016. 10. 29.)
- UNTC (2016): *Convention related to the status of refugees*. Forrás: www.treaties.un.org/pages/ViewDetailsII.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=V-2&chapter=5&Temp=mtdsg2&lang=en#21 (2016. 05. 28.)
- World Bank (2015): *Personal remittances received (% of GDP)*. Forrás: www.data.worldbank.org/indicator/BX.TRF.PWKR.DT.GD.ZS?year_high_desc=true (2016. 11. 09.)

ABSTRACT

African Refugees in the European Union and in Hungary

Marcell FARKAS

The current refugee crisis plays an important role in the migration trends of the European Union. The majority of the more than 2.4 million asylum seekers who reached the region in the last two years came from Asia but the number of those coming from African countries also significantly increased after the notable migration of the previous years. This is why this topic should also be researched. The article's aim is to reveal and analyse the EU and Hungarian refugee statistics after briefly dealing with the African continent's ongoing migration trends. After this, it provides a short review of the main refugee sending African countries (Somalia, Nigeria and Eritrea) from a social and political point of view with a special attention to the migration of refugees.

Keywords: *refugee, migration, Africa, European Union, Hungary*